

УДК 65:657;658

ОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА СПРАВЕДЛИВОЮ ВАРТІСТЮ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ

*В.В.Бобко, кандидат економічних наук, доцент
Уманський національний університет садівництва*

В статті розглянуті актуальні проблеми оцінки основних засобів та визначені перспективи та переваги застосування оцінки за справедливою вартістю для покращення інформативності бухгалтерського обліку підприємства.

Ключові слова: *основні засоби, оцінка, справедлива вартість, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку.*

Постановка проблеми. Основні засоби як матеріальна основа процесу виробництва потребують такої організації їх обліку, яка б сприяла підвищенню контрольних функцій обліку, стимулювала відновлення основних засобів, а також давала об'єктивну інформацію для аналізу ефективності використання основних засобів та джерел їх відтворення. Зі вступом в силу Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», «Податкового кодексу України», П(С)БО 7 та інших стандартів бухгалтерського обліку настала нова ера організації і методології бухгалтерського обліку основних засобів.

Ведення обліку основних засобів, їх оцінка та складання фінансової і статистичної звітності на кожному підприємстві здійснюються на підставі нормативно-правових документів, що розробляються органами, на які покладено обов'язки регулювання у країні питань обліку і звітності.

В той же час, прийняття Податкового кодексу України викликає потребу щодо вдосконалення методики оцінки основних засобів в обліку.

За таких умов виникає проблема пошуку науковцями й бухгалтерами-практиками шляхів вдосконалення методики оцінки основних засобів в обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання обліку та формування вартості основних засобів знайшли відображення в працях вчених: Ф.Ф. Бутинця, М.В. Кужельного, В.Г. Лінника, М.С. Пушकारа, В.В. Сопка, В.Г. Швеця, С.Ф. Голова та інших.

Проте, питання визначення вартості основних засобів залишаються актуальними, серед яких формування та упорядкування понятійного апарату; розробка методики формування вартості основних засобів підприємства та її відповідність обліковій політиці підприємства; вирішення питань вдосконалення методики оцінки основних засобів.

Актуальність проблеми, недостатній ступінь її дослідження стосовно сучасних змін в економіці, наявність багатьох невирішених і дискусійних питань зумовили написання статті.

Метою статті є вивчення сучасного стану та визначення шляхів удосконалення оцінки основних засобів підприємства.

Виклад основного матеріалу. У Національних стандартах бухгалтерського обліку, зокрема Положенні (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» та 30 «Біологічні активи» визначено декілька видів вартості основних засобів: первісна, справедлива, залишкова, ліквідаційна, ринкова, відновлювальна, переоцінена, та ін.

Сутність, порядок визначення та застосування окремих видів оцінок основних засобів залежно від ситуації розглянуто досить детально в науковій та навчальній літературі, тому ми не будемо зупинятись на їх характеристиках.

Міжнародні стандарти дають змогу оцінювати довгострокові активи, до яких відносяться основні засоби або за собівартістю, або за переоціненою (справедливою) вартістю [4].

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку агропромислового
виробництва України в контексті інтеграції у світову економіку»**

Міжнародні стандарти дають змогу оцінювати довгострокові активи, до яких відносяться основні засоби або за собівартістю, або за переоціненою (справедливою) вартістю [4].

Питання оцінки активів виникають тому, що чітко не визначено її методику, що впливає на порядок нарахування амортизації та її суму, від якої залежать найважливіші показники діяльності підприємства (собівартість, прибуток тощо).

Варто зазначити, що пріоритетними видами оцінки вважаються оцінка за первісною та справедливою вартістю.

Особливої уваги, на нашу думку, заслуговують питання оцінки основних засобів за справедливою вартістю. Даний метод оцінки використовується, зокрема, для основних засобів та біологічних активів.

Адже, за національними стандартами обліку справедлива вартість - сума, за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язань у результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами. Оцінка основних засобів за справедливою вартістю дає можливість відносно точно показати (визначити) майнове становище підприємства.

В той же час, МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості», дає наступне визначення справедливої вартості, а саме – це ціна, яка була б отримана при продажу активу або сплачена передачі зобов'язання в умовах операції, здійснюваному на організованому ринку, між учасниками ринку на дату оцінки [5].

Особливої уваги, на думку авторів, заслуговують питання оцінки основних засобів за справедливою вартістю. Оцінку за справедливою вартістю використовують для основних засобів, біологічних активів та продукції сільського господарства. Ми погоджуємось з тим, що використання справедливої вартості при оцінці основних засобів повинно бути чітко визначено в певних випадках в податковому кодексі України [1, 3].

Однією з глобальних тенденцій розвитку фінансової звітності є поступовий перехід до оцінки її статей за справедливою вартістю. Гармонізація системи бухгалтерського обліку в Україні з міжнародними стандартами привела до відповідного застосування справедливої вартості в національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку.

Проте на практиці визначення справедливої вартості пов'язане з певними труднощами, оскільки МСФЗ і національні положення (стандарти) містять лише загальні орієнтири з справедливої вартості відповідних активів і зобов'язань. Тому тенденція розповсюдження оцінки за справедливою вартістю по-різному сприймається як в розвинених країнах, так і в країнах з перехідною економікою.

Проте, відсутність розроблених методичних рекомендацій щодо її визначення та кваліфікованих експертів з оцінки майна призводить до застосування в обліку оцінки основних засобів за історичною собівартістю.

Вважаємо, що використання оцінки основних засобів за справедливою вартістю значно покращить якість інформаційної бази управлінської системи підприємства. Крім того, вона значно зменшує фінансові ризики підприємства.

На нашу думку, така тенденція обумовлена тим, що справедлива вартість має певні переваги перед історичною собівартістю, оскільки не залежить від дати і витрат, пов'язаних з виникненням зобов'язання і придбанням активів; конкретного підприємства та намірів підприємства відносно розміщення активів і зобов'язань.

Тому очевидними є переваги, зокрема:

- є більш об'єктивною основою для оцінки майбутніх грошових потоків порівняно з витратами, що дуже важливо для потенційних інвесторів і кредиторів, тобто основних груп зовнішніх користувачів;

СЕКЦІЯ 1

«Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу та фінансів в агропромисловому виробництві України: теорія і практика»

- це краща основа для зіставності інформації в процесі аналізу активів;
- використовується у фінансовому менеджменті, який орієнтується на реальну вартість активів і зобов'язань.

Висновки. Правильна оцінка основних засобів за справедливою вартістю є важливим завданням бухгалтерського обліку, оскільки впливає на достовірність інформації у фінансовій звітності. Використання оцінки основних засобів за справедливою вартістю значно покращить якість інформаційної бази управлінської системи підприємства. Крім того, вона значно зменшує фінансові ризики підприємства.

Перспективою подальших досліджень у даному напрямку повинна стати розробка методичних рекомендацій щодо визначення справедливої вартості основних засобів за різними методами з метою усунення суб'єктивізму.

Список літератури:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17&p=1325929236848879>

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00/print1328978465570710>

3. Моссаковський В. Шляхи вдосконалення обліку амортизації / В. Моссаковський, Т. Кононенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 4. – С. 12–17.

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/go/929_014-00

5. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 «Оцінка справедливої вартості» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/go/929_014-00.

ОЦЕНКА ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ ПО СПРАВЕДЛИВОЙ СТОИМОСТИ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ

*В.В. Бобко, кандидат экономических наук, доцент
Уманский национальный университет садоводства*

В статье рассмотрены актуальные проблемы оценки основных средств и определены перспективы и преимущества использования оценивания по справедливой стоимости для улучшения информативности бухгалтерского учёта предприятия.

Ключевые слова: оценка, основные средства, справедливая стоимость, национальные стандарты бухгалтерского учёта.

EVALUATION OF FIXED ASSETS AT FAIR VALUE: PROBLEMS AND PROSPECTS OF THE IMPLEMENTATION

*V.V. Bobko, PhD, Associate Professor
Uman National University of Horticulture*

The article describes the current problems of fixed assets' evaluation and acknowledged the prospects and benefits of the fair value evaluation to improve the enterprise' accounting informativity.

Keywords: the evaluation, fixed assets, the fair value, national accounting standards.